

pilnujwyborow.pl

Krótkie kompendium prawa wyborczego

**w kontekście przeciwdziałaniom możliwym
fałszerstwom wyborczym na szczeblach OKW**

Podstawą prawną dla organizacji i przebiegu wyborów do sejmu i senatu 2019r. są:

- **Kodeks Wyborczy**

ustawa z dnia 5 stycznia 2011r. wraz z nowelizacjami (stan prawny na dzień 10 sierpnia 2019r.)

- **Uchwała PKW w sprawie wytycznych dla OKW**

(zwana dalej *Wytycznymi dla OKW*)

dot. zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu i Senatu RP zarządzonych na dzień 13 października 2019 r., uchwała nr 210/2019 z dnia 2 września

Źródło:

- <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019>
- <http://prawo.sejm.gov.pl> (dot. Ustawy Kodeks Wyborczy)

Podstawowe zadania Obwodowych Komisji Wyborczych (OKW)

(Kodeks Wyborczy art. 185):

- przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
- czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania,
- ustalenie wyników głosowania w obwodzie i podanie ich do publicznej wiadomości, w tym sporządzenie protokołu z głosowania,
- przesłanie wyników głosowania do właściwej komisji wyborczej;

Zadania Obwodowych Komisji Wyborczych (OKW)

(Kodeks Wyborczy art. 42):

- (§ 1) **Przed rozpoczęciem głosowania** OKW ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie sprawdza, czy urna jest pusta, po czym zamyka się urnę wyborczą i opieczętowuje ją pieczęcią komisji oraz sprawdza, czy na miejscu znajduje się spis wyborców i potrzebna liczba kart do głosowania właściwych dla przeprowadzanych wyborów, jak również czy w lokalu wyborczym znajduje się odpowiednia liczba łatwo dostępnych miejsc zapewniających tajność głosowania
- (§ 2) **Od chwili opieczętowania do końca głosowania urny wyborczej nie wolno otwierać;**
- **W lokalu wyborczym powinna znajdować się urna wyborcza wykonana z przezroczystego materiału** (pkt 20 Wytycznych dla OKW)

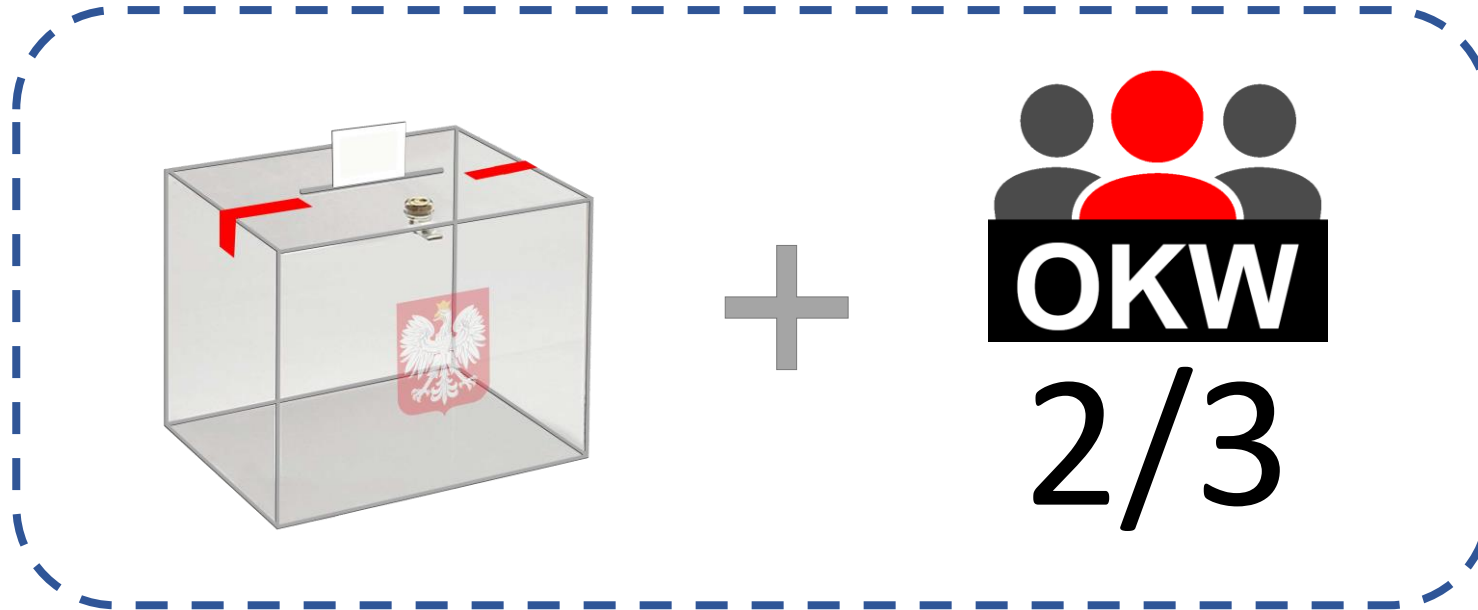

Zadania Obwodowych Komisji Wyborczych (OKW)

(Kodeks Wyborczy art. 42):

- (§ 3) Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do jego zakończenia **w lokalu wyborczym muszą być równocześnie obecni członkowie OKW** ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie **w liczbie stanowiącej co najmniej 2/3 jej pełnego składu**, w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca

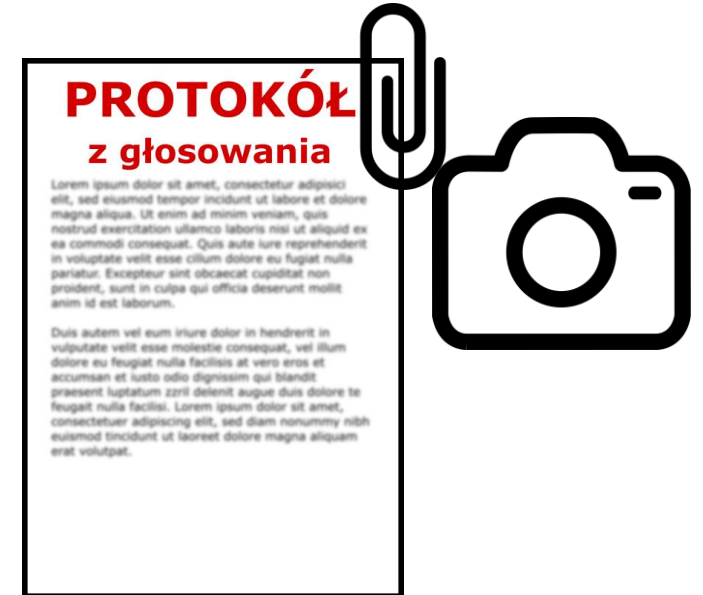
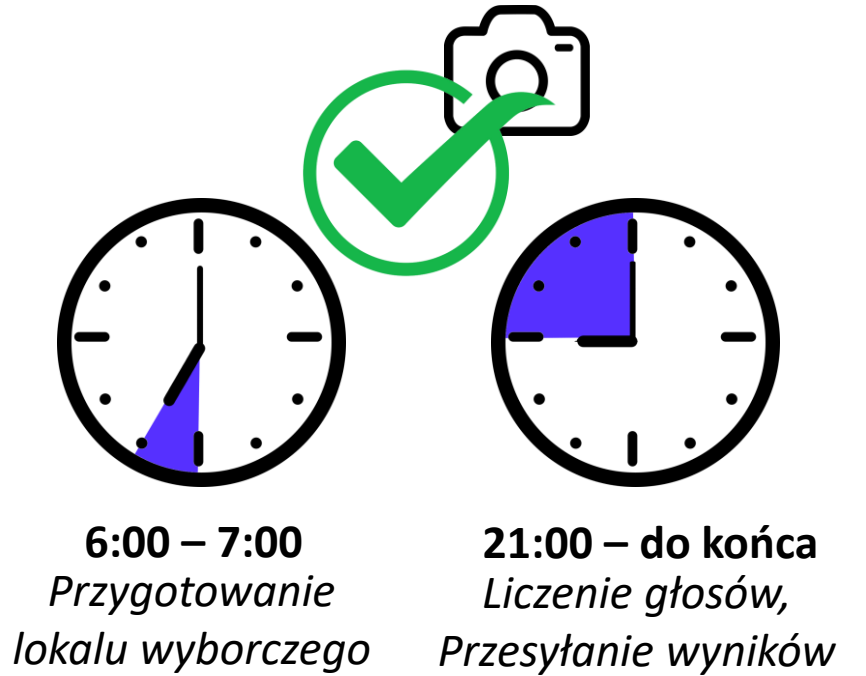
LOKAL WYBORCZY

Zadania Obwodowych Komisji Wyborczych (OKW)

(Kodeks Wyborczy art. 42):

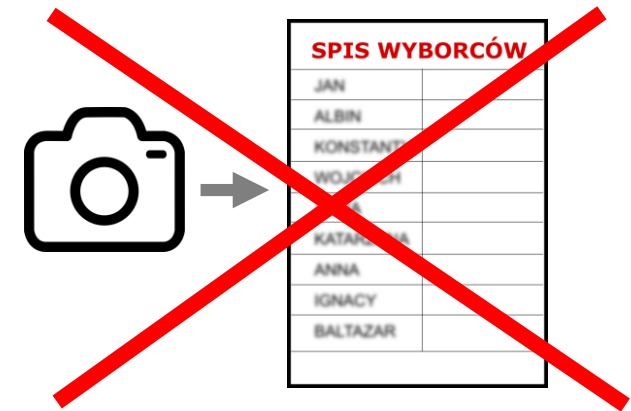
- (§ 5) Od podjęcia przez obwodową komisję wyborczą ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie czynności, o których mowa w § 1, do rozpoczęcia głosowania oraz **od zamknięcia lokalu wyborczego do podpisania protokołu,[...], czynności OKW [...]** mogą być rejestrowane przez mężów zaufania z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących,
- (§ 6) Materiały zawierające zarejestrowany przebieg czynności, o których mowa w § 5, na wniosek męża zaufania, rejestrującego te czynności, mogą zostać zakwalifikowane jako dokumenty z wyborów

Nagrywanie podczas głosowania

(Wytyczne dla OKW pkt 57):

- Przepisy Kodeksu wyborczego **NIE zabraniają robienia zdjęć w lokalu wyborczym przez wyborców** pod warunkiem, że m.in.:
- nie narusza to:
 - porządku w lokalu wyborczym,
 - powagi i tajności głosowania,
 - praw osób trzecich do ochrony dóbr osobistych, w szczególności ochrony wizerunku,
 - przepisów dotyczących ochrony danych osobowych;
- **Niedopuszczalne jest robienie zdjęć lub nagrywanie spisu wyborców**
- (pkt 58 Wytycznych dla OKW) **opublikowanie zdjęć zrobionych w lokalu wyborczym** zarówno przez przedstawicieli mediów, jak i przez wyborców może wiązać się z odpowiedzialnością cywilną związaną z opublikowaniem wizerunków osób uczestniczących w głosowaniu, członków komisji lub mężów zaufania albo obserwatorów społecznych bez ich zgody

Wnoszenie uwag do protokołu z głosowania

(Wytyczne dla OKW pkt 107):

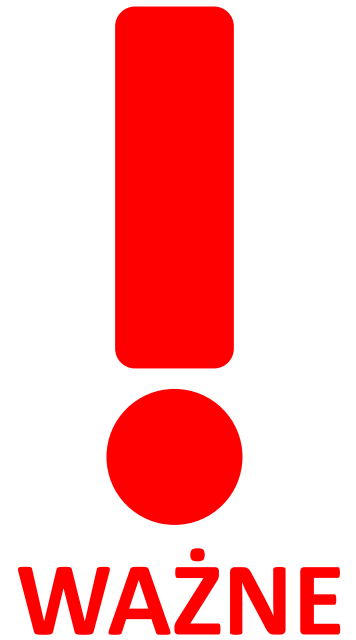
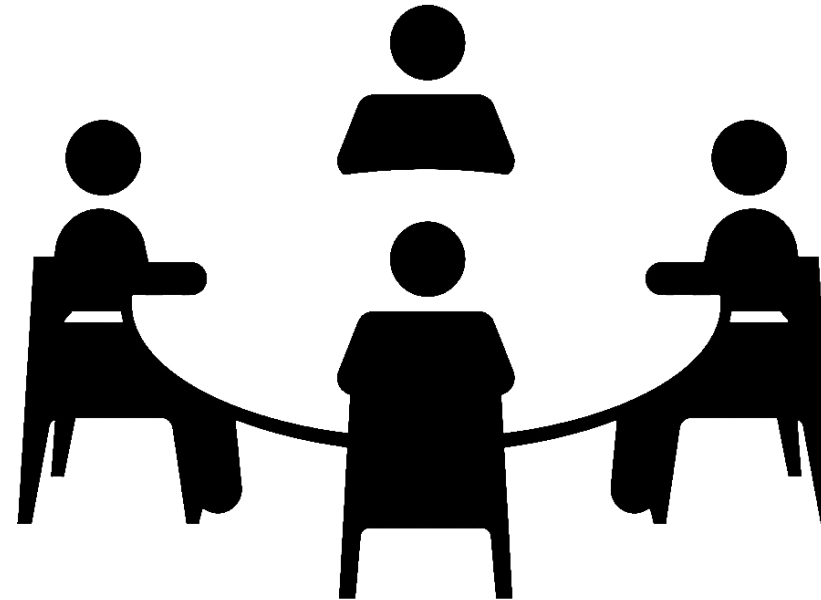
- Do każdego protokołu głosowania **mogą wnieść uwagi mężowie zaufania** obecni przy pracach komisji oraz **członkowie komisji** uczestniczący w jej pracach.
Uwagi mężów zaufania komisja wpisuje bezpośrednio do protokołu [...]. Mąż zaufania, który wniósł uwagę, podpisuje ją w protokole. Jeżeli mężowie zaufania nie zgłosili uwag lub nie byli obecni przy sporządzaniu protokołu, w punkcie tym należy wpisać wyrazy „brak zarzutów”
- **Komisja ma obowiązek ustosunkować się do zarzutów wniesionych przez mężów zaufania lub członków komisji, załączając do protokołu wyjaśnienia**
- Jeżeli w treści uwag zostaną zamieszczone dane osobowe, należy je zanonimizować na kopii protokołu podawanej do publicznej wiadomości
- (pkt 112 Wytycznych dla OKW) Wydrukowany protokół głosowania w obwodzie na listy kandydatów na posłów, w dwóch egzemplarzach, podpisują wszyscy członkowie komisji obecni przy jego sporządzeniu, **także ci, którzy wnieśli do niego uwagi**

Zakaz tworzenia podgrup

(Wytyczne dla OKW pkt 72):

- Czynności związane z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie i sporządzeniem protokołów głosowania komisja wykonuje wspólnie. **Nie jest dopuszczalne tworzenie z członków komisji grup roboczych, które wykonywałyby oddzielnie czynności po zakończeniu głosowania.**
- *Nie jest zatem możliwe segregowanie bądź liczenie głosów w podgrupach – wszystkie operacje muszą odbywać się w sposób widoczny dla wszystkich obecnych członków komisji i mężów zaufania*

Mężowie Zaufania – co powinni ze sobą mieć

(Wytyczne dla OKW pkt 6):

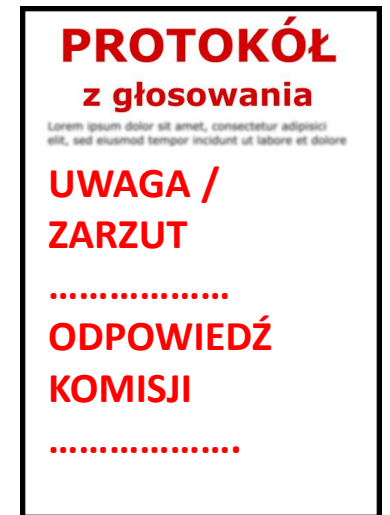
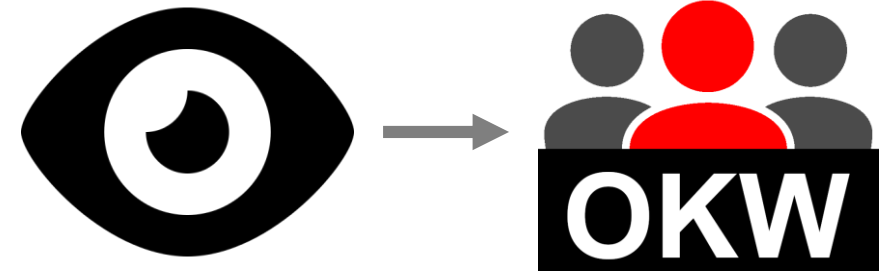
- Mężowie zaufania **przed przystąpieniem do swoich czynności** przedstawiają przewodniczącemu komisji:
 - dokument tożsamości;
 - **zaświadczenie podpisane przez pełnomocnika wyborczego lub upoważnioną przez niego osobę,** jeżeli zaświadczenie wystawiła **osoba upoważniona** przez pełnomocnika, mąż zaufania okazuje **również kserokopię tego upoważnienia**
- Zaświadczenia mogą różnić się między sobą wyglądem i układem graficznym, ale ich treść musi odpowiadać **wzorowi** ustalonemu przez PKW
- **Przebywając w lokalu komisji,** mężowie zaufania zobowiązani są do noszenia w widoczny sposób identyfikatora z:
 - imieniem, nazwiskiem
 - Funkcją
 - nazwą komitetu wyborczego, który reprezentują (**Identyfikatory nie mogą zawierać elementów kampanii wyborczej**)

Mężowie Zaufania – prawa wg Kodeksu Wyborczego

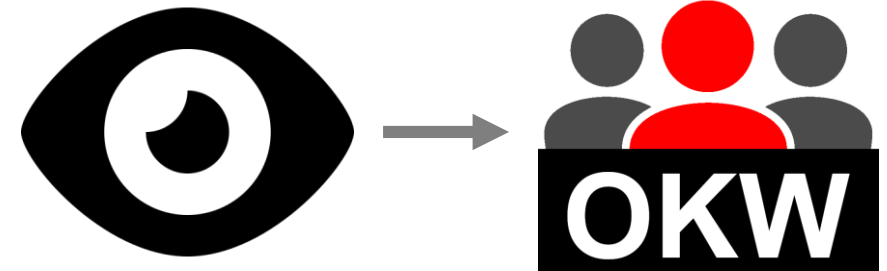
(Kodeks Wyborczy art. 103b § 1):

- **Mąż zaufania ma prawo:**
 - być obecny **podczas wszystkich czynności komisji**, do której został wyznaczony, w szczególności być obecny przy przekazywaniu protokołu przez obwodową komisję wyborczą, przekazywaniu danych z protokołu przez rejonową komisję wyborczą, sprawdzaniu pod względem arytmetycznej poprawności ustalenia wyników głosowania przez pełnomocników, [...], oraz sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania i wprowadzania danych do sieci elektronicznego przesyłania danych;
 - być obecnym w lokalu wyborczym w czasie przygotowania do głosowania, głosowania, ustalania wyników głosowania i sporządzania protokołu;
 - **wnosić do protokołu uwagi, z wymienieniem konkretnych zarzutów;**
 - być obecnym przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu do właściwej komisji wyborczej wyższego stopnia.

Mężowie Zaufania – prawa wg Wytycznych dla OKW

(Wytyczne dla OKW pkt 7):

- Mężowie zaufania mają prawo w szczególności:
 - być obecni podczas wszystkich czynności komisji wyborczej, do której zostali wyznaczeni;
 - być obecni w lokalu wyborczym w czasie przygotowania do głosowania, w trakcie głosowania i podczas ustalania wyników głosowania oraz sporządzania protokołów;
 - obserwować liczenie głosów przez komisję i ustalanie przez nią wyników głosowania;
 - **zgłaszać przewodniczącemu komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia;**
 - być obecni przy sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania;
 - **wnosić uwagi do protokołów głosowania, z wymienieniem konkretnych zarzutów;**
 - występować o wydanie kopii protokołów głosowania;
 - być obecni przy wprowadzaniu danych do sieci elektronicznego przesyłania danych;
 - być obecni przy przewożeniu i przekazywaniu protokołów głosowania.

**PROTOKÓŁ
z głosowania**
Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud exercitation ullamco laboris nisi ut aliquid ex ea commodo consequat. Quis aute iure reprehenderit in voluptate velit esse cillum dolore eu fugiat nulla pariatur. Excepteur sint obcaecat cupiditat non proident, sunt in culpa qui officia deserunt mollit anim id est laborum.

**UWAGA /
ZARZUT**

.....

**ODPOWIEDŹ
KOMISJI**

.....

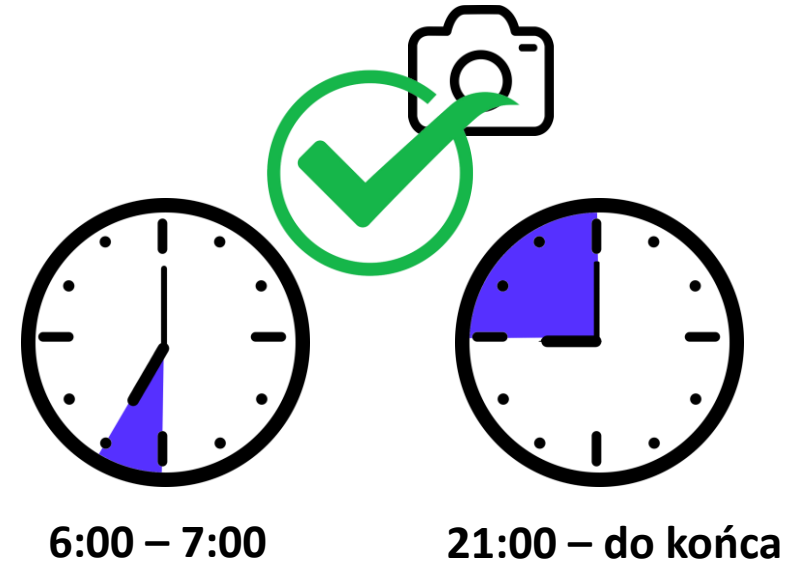
**PROTOKÓŁ
z głosowania**
Duis autem vel eum irure dolor in hendrerit in vulputate velit esse molestie consequat, vel illum dolore eu feugiat nulla facilisis at vero eros et accumsan et iusto odio dignissim qui blandit praesent luptatum zzril delenit augue duis dolore te feugiat nulla facilisis. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit, sed diam nonummy nibh euismod tincidunt ut laoreet dolore magna aliquam erat volutpat.

**KOPIA
Za zgodność z
oryginałem** *[Signature]*

Mężowie zaufania – prawa

(Wytyczne dla OKW pkt 9 i 10):

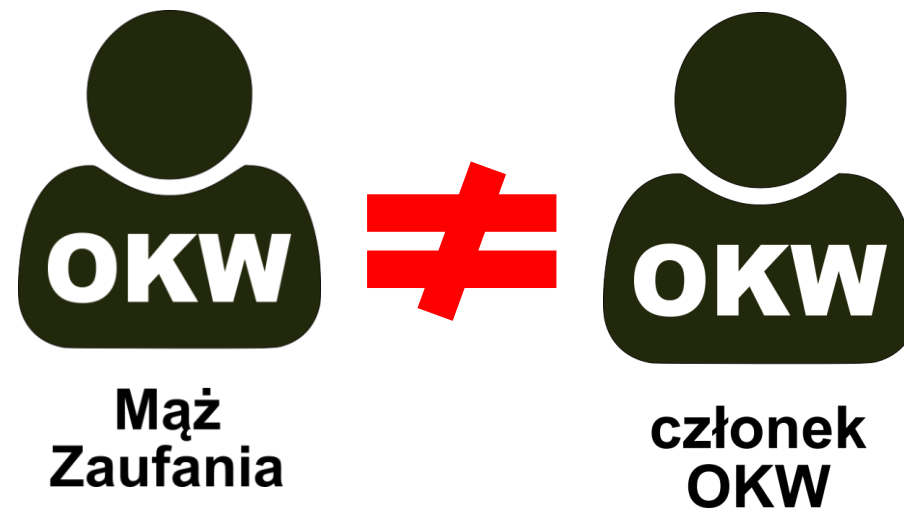
- (pkt 9) Od podjęcia przez komisję czynności przed rozpoczęciem głosowania do rozpoczęcia głosowania oraz **od zamknięcia lokalu wyborczego do podpisania protokołów głosowania czynności komisji mogą być rejestrowane przez mężów zaufania z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących (bez transmisji).**
- (pkt 10) **Materiały zawierające zarejestrowany przebieg czynności na wniosek męża zaufania rejestrującego te czynności mogą zostać zakwalifikowane jako dokumenty z wyborów**
W przypadku gdy mąż zaufania złoży wniosek o dołączenie zarejestrowanego przez niego materiału jako dokumentu z wyborów, komisja pakuje go, opieczętowuje oraz przekazuje w depozyt z innymi dokumentami z wyborów

Mężowie zaufania – czego nie mogą

(Wytyczne dla OKW pkt 8):

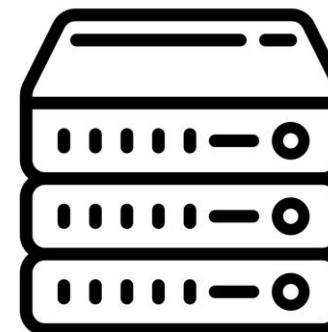
- Mężowie zaufania **NIE mogą** w szczególności:
 - wykonywać żadnych czynności członka komisji;
 - pomagać wyborcom w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień;
 - liczyć, ani przeglądać kart do głosowania przed rozpoczęciem głosowania, w trakcie głosowania i po jego zakończeniu, tj. **nie mogą mieć żadnego kontaktu fizycznego z kartami do głosowania** – nie mogą dotykać kart – w żadnym momencie.

Wprowadzanie wyników do systemu informatycznego

(Wytyczne dla OKW pkt 108-110):

- **UWAGA! Najpierw należy sporządzić ręczny protokół z liczenia głosów, a następnie wprowadzić dane do komputera, wydruk powinien być porównany z protokołem ręcznym!**
- (pkt 108) Po **ręcznym** sporządzeniu projektów protokołów głosowania w [...], komisja wprowadza dane z protokołów do aplikacji „Protokoły obwodowe”
- (pkt 110) **W każdym etapie prac w aplikacji**, oprócz osoby odpowiedzialnej za obsługę informatyczną komisji, powinni brać **udział wszyscy członkowie komisji obecni w lokalu wyborczym, w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca**. Dotyczy to w szczególności sytuacji, gdy pomieszczenie, w którym swoje obowiązki wykonuje osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną znajduje się w innym pomieszczeniu przynależnym do lokalu wyborczego. Przy tych czynnościach mogą być też obecni mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni oraz obserwatorzy międzynarodowi.

WAŻNE

Kopie protokołów głosowania

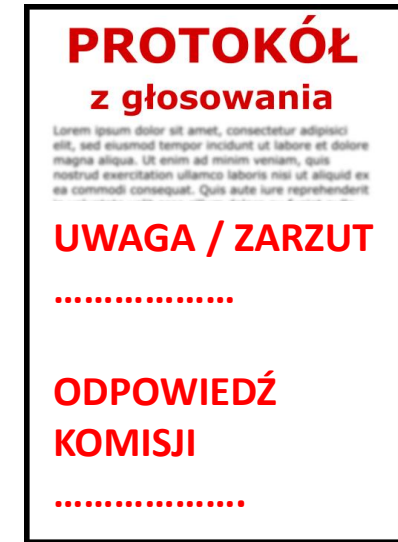
(Wytyczne dla OKW pkt 120):

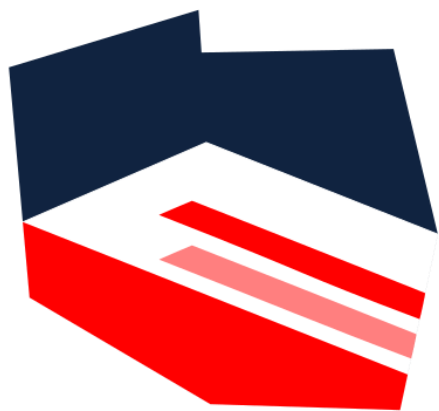
- Zainteresowani **mężowie zaufania i członkowie komisji** mogą, w miarę możliwości technicznych, otrzymać kopie protokołów głosowania. Oznacza to, że **komisje mają obowiązek wydania kopii protokołów w przypadku zgłoszenia takiego żądania przez męża zaufania lub członka komisji**, jeżeli tylko pozwalają na to możliwości techniczne.
Nie jest to zatem decyzja uznaniowa komisji, lecz jej obowiązek.
- (Kodeks Wyborczy art.70 § 1b.) Każdy członek komisji i mąż zaufania może zażądać otrzymania kopii protokołu [z głosowania]
- Niewydanie kopii protokołów możliwe jest wyłącznie w sytuacji braku sprawnego urządzenia (kserokopiarki) umożliwiającego sporządzenie kopii lub brak możliwości wydruku kopii protokołów.
- Uwierzytelnienia wydruku kopii protokołów dokonuje przewodniczący komisji lub jego zastępca. Dotyczy to również przypadku gdy konieczne było sporządzenie nowego protokołu głosowania lub naniesienie poprawek na już sporządzonym protokole.

Co robić w sytuacji, gdy jako członkowie OKW lub Mężowie Zaufania zaobserwujemy nieprawidłowości wyborcze:

- **Udokumentować w możliwie najlepszy sposób** wszelkie nieprawidłowości bądź sytuacje podejrzane poprzez:
 - **Zażądanie wpisania uwagi / zarzutu do protokołu z głosowania**, odcisnąć którego komisja OKW musi się **ustosunkować w tymże protokole**
 - **Zarejestrować na nośniku cyfrowym podejrzane sytuacje**, jednak w sposób, który nie naruszałby tajności głosowania oraz nie obejmowałby spisu wyborców i związanego z nimi danymi osobowymi; jeżeli osoba rejestrująca ma taką możliwość może wnieść o załączenie nagrania na nośniku cyfrowym do protokołu z głosowania
- W przypadku jakichkolwiek oporów lub prób obstrukcji ze strony OKW wskazane jest działanie w następującej kolejności:
 - powołać się na konkretne zapisy prawne zaprezentowane w niniejszej prezentacji
 - Skorzystać z możliwości telefonu do komisarza wyborczego lub okręgowej komisji wyborczej
 - Poinformować swojego koordynatora pilnujwyborow.pl

pilnujwyborow.pl

ZNAJDŹ NAS W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

facebook.com/PilnujWyborow

twitter.com/pilnujwyborow

youtube.com